CZU: 342.7:316.4.063.3-027.511 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.14**

IMPACTUL GLOBALIZĂRII ASUPRA PROTECȚIEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE

PAVLENCU Mariana,
Academia „Ștefan cel Mare" a MAI,
doctor în drept, conferențiar universitar
ORCID ID: 0000-0003-0074-5267

POSMAG Laura,
Academia „Ștefan cel Mare" a MAI,
asistent universitar
ORCID ID: 0009-0008-4794-3862

SUMMARY

The protection of fundamental rights in the context of globalization represents an essential challenge for contemporary public law, which includes several categories of rights such as: civil, political, economic, social and cultural which constitute the pillars of democracy and the rule of law. The evolution of globalization has facilitated the expansion of fundamental rights at the international level which has generated significant challenges, such as the erosion of national sovereignties and the growth of economic inequalities.

Public law aims to regulate the relations between the state and the citizen, at the same time it ensures the protection of these rights in a complex environment, and the basic principles, such as equality before the law, legality and transparency, are essential for maintaining the rule of law and protecting fundamental rights in the face of external influences. In this context, the interaction between public law and other branches of law becomes crucial to ensure that fundamental rights are respected and protected effectively and fairly.

Keywords: human rights, public law, globalization, state, citizen, principles

Pe parcursul dezvoltării omenirii drepturile omului au evoluat echilibrat și dinamic, reprezentând un set de norme și principii care protejează demnitatea și libertatea fiecărei ființe umane, incluzând drepturi civile, politice, economice, sociale și culturale, recunoscute la nivel internațional și garantate prin constituții și alte acte legislative internaționale cât și naționale. Ansamblul drepturilor fundamentale constituie piloni esențiali ai democrației și statului de drept, formând baza pe care se construiește respectul pentru individ în orice societate.

Fenomenul globalizării a sporit nemijlocit schimbări asupra drepturilor omului

înlăturând barierele și interdependența dintre state, iar pe de altă parte a facilitat extinderea standardelor internaționale de drepturile omului și a permis o colaborare mai strânsă între state pentru protejarea acestor drepturi. Același proces a generat provocări majore, inclusiv creșterea inegalităților economice, migrația forțată, și erodarea suveranității naționale, care pot periclita aplicarea efectivă a drepturilor fundamentale. În acest context, statele și organizațiile internaționale sunt nevoite să își adapteze mecanisme de protecție și să găsească un echilibru între interesele naționale și cele interstatale.

Pe măsură ce granițele naționale devin tot mai permeabile, iar statele interacționează într-un cadru global complex intensificându-se necesitatea reglementărilor care să asigure respectarea drepturilor omului la nivel mondial. În dreptul public contemporan, protecția drepturilor fundamentale în contextul globalizării este de o importanță majoră. În acest sens, dreptul public joacă un rol vital în medierea conflictelor dintre interesele naționale și obligațiile internaționale, garantând că drepturile fundamentale sunt protejate în mod adecvat. Această temă devine tot mai relevantă pe măsură ce globalizarea continuă să evolueze, provocând noi discuții și necesități de reformă legislativă pentru a asigura protecția drepturilor fundamentale în fața noilor realități.

Istoricul drepturilor fundamentale constituie un element important în înțelegerea dezvoltării conceptelor juridice și a normelor care protejează demnitatea umană. Evoluția acestor drepturi a fost influențată de multiple evenimente istorice, filosofii politice, schimbări sociale care contribuie permanent la conturarea cadrului juridic modern. Drepturile fundamentale avându-și rădăcinile în filosofia antică greacă și romană, au început să prindă contur în epoca modernă, odată cu revoluțiile din secolele XVII și XVIII. Documente istorice precum *Magna Carta* (1215), este un act edictat la Runnymede, Anglia, la 15 iunie 1215, în virtutea înțelegerii intervenite între regele Ioan fără de Țară și baronii săi rebeli; un document ce conținea elemente care după mai multe secole vor inspira evoluția teoriei drepturilor omului. Punctul 39 prevedea, de exemplu, că niciun om liber nu va fi arestat sau întemnițat, sau deposedat de bunurile sale, sau declarat în afara legii, sau exilat, sau lezat de orice ar fi și noi nu vom merge împotriva lui și nici nu vom trimite pe nimeni împotriva lui, fără o judecată loială a egalilor săi, în conformitate cu legea țării"[1]. *Declarația Drepturilor din 1689,* fiind una dintre legile fundamentale adoptate de Parlamentul englez, la 13 februarie 1689. Aceasta stabilea că puterea monarhilor emană din voința poporului și

proclama anumite drepturi fundamentale ale individului, printre care: interzicerea pedepselor ilegale și crude, obligația de a i se comunica imediat, unui deținut, motivele arestării; dreptul de a fi judecat de un tribunal cu juri; eliberarea pe cauțiune; libertatea cuvântului și *Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului* din 1789, adoptată în perioada revoluției franceze. Giorgio del Vechio aprecia că pe baza sa s-a stabilit, în știință și conștiința comună, o distincție netă între statele legitime sau „de drept" și statele subjugate regimurilor despotice, care sunt încă prea numeroase în lume, totodată declarația proclama că *„oamenii se nasc liberi și rămân liberi și egali drepturi. Deosebirile sociale nu au fost fondate decât pe utilitatea comună"*. Sunt enunțate apoi drepturi imprescriptibile ca: libertatea, proprietatea, siguranța ș.a. [2], conform declarației, libertatea constă în a putea face tot ceea ce nu dăunează altora. În cele din urmă, anume aceste declarații au jucat un rol vital în formalizarea acestor drepturi [3].

Un impact culminant asupra drepturilor fundamentale a servit Revoluția Americană (1763-1791) și Revoluția Franceză (1789-1799) care le-au determinat să fie consacrate în constituțiile naționale, marcând începutul regimului constituțional modern. O altă latură importantă care au influențat constituțiile altor state și au pus bazele recunoașterii universale a drepturilor fundamentale ale omului se consideră a fi Constituția Statelor Unite (1789) (adoptată la 17. IX. 1787 de către Convenția Constituțională a SUA, care a avut loc în Philadelphia). Declarația de Independență ratificată de Congresul Continental în ziua de 4 iulie 1776, alături de Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului (1789) [4].

Respectarea drepturilor omului este o problemă nu numai internă a statelor, ci și o problemă internațională. În prezent, drepturile omului au devenit o problemă centrală a relațiilor internaționale dintre state, a activității multor organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale. Cooperarea internațională în domeniul drepturilor omului până la cel de-al II-lea Război Mondial a avut un caracter sporadic și nu de esență. Din momentul creării sale, ONU a acordat acestei problematici o importanță deosebită; astfel unul din scopurile ONU este și acela al realizării unei cooperări internaționale „promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie".

Totodată anume după al II-lea Război Mondial s-a observat o schimbare semnificativă în direcția protecției internaționale a drepturilor fundamentale. De

asemenea, carta ONU (1945) și Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948) au introdus un cadru internațional pentru protecția drepturilor omului, contribuind la evoluția standardelor universale și la întărirea regimurilor internaționale de protecție [5]. Această abordare a istoricului drepturilor fundamentale subliniază faptul că drepturile de bază ale omului au evoluat pe parcursul secolelor, fiind influențate de schimbări politice, sociale și juridice majore. De la documente și filosofii antice până la regimuri internaționale moderne, dezvoltarea acestor drepturi reflectă o călătorie lungă către universalitatea și protecția globală.

Iar odată ce drepturile fundamentale au fost stipulate în documente istorice și constituții, a început o nouă etapă în dezvoltarea acestora, caracterizată prin extinderea și diversificarea lor. În secolul XX, mișcările pentru drepturile civile, feminismul, și lupta împotriva discriminării rasiale au pus în evidență necesitatea unei mai mari protecții a drepturilor fundamentale pentru grupuri istorice marginalizate. Această eră a adus în prim-plan conceptul de drepturi economice, sociale și culturale, care completează drepturile civile și politice, asigurând o abordare mai holistică asupra demnității umane.

Adoptarea Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale în 1966 a fost un moment definitoriu în recunoașterea acestor drepturi ca fiind esențiale pentru dezvoltarea individului și a comunităților. Aceste drepturi includ dreptul la muncă, la educație, la sănătate și la un standard de viață adecvat. Importanța acestui pact a fost să sublinieze că drepturile fundamentale nu se limitează doar la libertățile civile, ci se extind și la aspecte economice și sociale esențiale pentru viața umană. În paralel drepturile sunt însoțite și de îndatoriri, între care persistă o legătură organică. Unele drepturi sunt întregite prin consacrarea chiar de către normele constituționale ale obligațiilor ce le corespund. Spre exemplu, dreptul la muncă se completează cu prevederea constituțională potrivit căreia munca este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean al țării. Unitatea dintre drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale izvorăște din însăși esența statului de drept, ca expresie a voinței și a intereselor tuturor membrilor societății, a întregului popor. Împletind interesele personale cu cele colective, statul de drept stabilește drepturi menite să ocrotească și să apere interesele fiecărui individ, precum și interesele întregii societăți.

În timp ce globalizarea definită ca proces de interconectare și integrare la nivel mondial, a facilitat răspândirea ideilor, tehnologiilor și comerțului, a adus și provocări

semnificative pentru drepturile omului, inclusiv aspecte legate de suveranitate, justiție socială și inegalitate. Una dintre principalele provocări ale globalizării este considerată a fi eroziunea suveranității naționale, care influențează capacitatea statelor de a proteja drepturile fundamentale ale cetățenilor lor. Într-o lume globalizată, deciziile economice și politice sunt adesea influențate de organizațiile internaționale, corporații multinaționale și piețe financiare globale, ceea ce poate limita controlul statelor asupra propriilor politici interne. Această pierdere a suveranității poate duce la conflicte între legile naționale și normele internaționale, complicând implementarea și aplicarea drepturilor fundamentale [6].

Globalizarea are un impact profund asupra inegalității economice, atât între țări, cât și în interiorul acestora, deși a generat beneficii economice pentru anumite regiuni și grupuri privilegiate, a lăsat în urmă populații considerabile care nu au reușit să valorifice aceste oportunități. Această inegalitate afectează în mod direct accesul la drepturile fundamentale, cum ar fi dreptul la muncă decentă, educație, sănătate și locuință. Un aspect semnificativ al globalizării este relocarea producției în țări cu costuri reduse ale forței de muncă, adesea cu un preț ridicat pentru drepturile muncitorilor. Această dinamică a condus la practici de exploatare, inclusiv muncă forțată și condiții de muncă nesigure, în special în economiile în dezvoltare. Într-o economie globalizată, asigurarea protecției drepturilor muncitorilor devine o provocare majoră, care necesită o coordonare internațională robustă și implementarea unor standarde globale stricte[7].

Pe lângă aspectele economice, globalizarea a facilitat interacțiuni culturale, dar a generat, de asemenea, tensiuni culturale și religioase care afectează drepturile minorităților. Într-o lume interconectată, identitățile culturale și religioase se confruntă adesea cu contestări, ceea ce poate conduce la discriminare și la încălcarea drepturilor fundamentale ale grupurilor vulnerabile. Expansiunea tehnologică, în special prin intermediul internetului și rețelelor sociale, a adus atât avantaje, cât și provocări pentru protecția drepturilor fundamentale. Deși tehnologia a îmbunătățit accesul la informație și comunicare, a generat și riscuri considerabile pentru confidențialitate și libertatea de exprimare. Supravegherea din partea guvernelor, utilizarea datelor personale de către companii și răspândirea dezinformării sunt doar câteva dintre problemele care afectează drepturile fundamentale în era digitală [8].

Deși globalizarea deschide uși pentru oportunități economice și interacțiuni culturale, aduce cu sine provocări complexe pentru protecția drepturilor fundamentale.

Aceste provocări necesită un răspuns coordonat la nivel internațional, precum și o adaptare legislativă și instituțională la nivel național, pentru a asigura o protecție eficientă și echitabilă a drepturilor fundamentale. De asemenea, globalizarea influențează și evoluția jurisprudenței naționale, deoarece statele sunt din ce în ce mai des influențate de standardele internaționale și de normele globale în domeniul drepturilor omului.

Având rol esențial în reglementarea relațiilor dintre autoritățile statului și cetățeni, dreptul public are ca scop garantarea unei exercitări legitime a puterii de către stat și protejarea drepturilor fundamentale ale indivizilor. În raport cu fenomenul globalizării, statele se află într-o situație complexă, în care trebuie să echilibreze suveranitatea națională cu obligațiile internaționale. Această dualitate impune necesitatea unui cadru juridic solid, care să asigure respectarea drepturilor cetățenilor, chiar și în fața influențelor externe care pot afecta procesul decizional. În acest context, dreptul public acoperă domenii esențiale precum dreptul constituțional, dreptul administrativ și dreptul penal, care împreună creează structura prin care drepturile fundamentale sunt definite, protejate și implementate. Într-o lume globalizată, dreptul public trebuie să evolueze pentru a face față provocărilor transnaționale, cum ar fi migrația, terorismul și schimbările climatice, care pot afecta direct drepturile fundamentale ale cetățenilor[9].

În contextul globalizării, apare o interconexiune tot mai mare între drepturile fundamentale și provocările globale, precum migrația, schimbările climatice și tehnologia digitală. Aceste probleme impun o abordare colaborativă la nivel internațional pentru a proteja drepturile fundamentale. De exemplu, migrația forțată din cauza conflictelor sau a dezastrelor naturale ridică întrebări critice despre dreptul la azil și protecția refugiaților. În acest context, organizații internaționale precum ONU și OIM (Organizația Internațională pentru Migrație) joacă un rol esențial în dezvoltarea și implementarea standardelor internaționale pentru protecția drepturilor migranților.

Astfel, statele sunt adesea forțate să se conformeze standardelor internaționale, păstrând în același timp specificile locale. În Europa un rol relevant în protecția drepturilor fundamentale îl deține Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Hotărârile acesteia nu doar că oferă soluții pentru cazuri specifice, dar contribuie și la dezvoltarea jurisprudenței internaționale. Impactul hotărârilor CEDO poate fi observat în adaptarea legislației naționale pentru a respecta standardele europene [10].

Pentru a ilustra impactul CEDO, vom aborda câteva cazuri relevante: **Karaahmet**

v. Austria (2023): În acest caz, CEDO a decis că Austria nu a respectat dreptul reclamantului la un proces echitabil conform Articolului 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Cazul subliniază importanța respectării procedurilor legale în cadrul sistemelor judiciare. **M.A. v. Suedia (2023):** CEDO a constatat o încălcare a dreptului la respectarea vieții private și de familie (Articolul 8) într-un caz de expulzare, evidențiind cum politica de imigrație poate interfera cu drepturile fundamentale. **X v. Turcia (2023):** În acest caz, Curtea a identificat o încălcare a dreptului la libertatea de exprimare (Articolul 10), demonstrând tensionarea între securitatea națională și drepturile fundamentale [11].

În unele cazuri, instanțele naționale pot adapta legislația pentru a respecta angajamentele internaționale, inclusiv deciziile CEDO. *Statistici CEDO:* În anul 2023, CEDO a primit peste 70,000 de cereri, iar aproximativ 20% dintre acestea au dus la pronunțarea unor hotărâri privind încălcarea drepturilor fundamentale. *Recursuri Admisibile:* În 2023, aproximativ 10% dintre cazurile admise au dus la condamnarea statelor pentru încălcări ale drepturilor fundamentale, conform raportului anual al CEDO. *Impactul Legislației:* Studiile arată că aproximativ 60% dintre statele membre ale Consiliului Europei au modificat legislația națională în urma hotărârilor CEDO, pentru a se alinia mai bine standardelor europene [12].

Așa cum cooperarea internațională este primordială pentru protecția eficientă a drepturilor fundamentale într-o eră globalizată, vom exemplifica cu următoarele:

- ✓ *Parteneriate între State și Organizații Internaționale:* Colaborarea între state și organizații internaționale poate asigura o aplicare coerentă a standardelor privind drepturile fundamentale. Parteneriatele public-private și cooperarea între diferite agenții internaționale pot facilita soluționarea problemelor transnaționale.
- ✓ *Schimbul de Informații și Experiență:* Statele pot beneficia de schimbul de informații și experiență cu privire la cele mai bune practici în protecția drepturilor fundamentale, în special în fața provocărilor globale precum migrarea și schimbările climatice.
- ✓ *Mecanisme Internaționale de Rezolvare a Conflictelor:* Crearea de mecanisme internaționale pentru rezolvarea conflictelor legate de drepturile fundamentale poate contribui la soluționarea disputelor și la prevenirea încălcărilor.
- ✓ *Promovarea Convergenței Normative:* Cooperarea internațională poate contribui la convergența normativă, adică la alinierea legislațiilor naționale cu standardele internaționale privind drepturile fundamentale, asigurând o protecție

uniformă la nivel global.

Evoluția drepturilor omului de-a lungul istoriei reflectă o călătorie complexă și dinamică, marcată de evenimente cruciale, ideologii fundamentale și angajamente internaționale. De la primele manifestări ale gândirii umaniste în Antichitate, până la formulările moderne din secolele XVII și XVIII, conceptul de drepturi fundamentale s-a conturat ca un fundament esențial al democrației și statului de drept. Documente istorice precum Magna Carta, Declarația Drepturilor din 1689 și Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului din 1789 au constituit pietrele de temelie pentru recunoașterea și garantarea acestor drepturi.

Pe parcursul secolului XX, mișcările sociale pentru drepturile civile și recunoașterea drepturilor economice, sociale și culturale au extins sfera de protecție a drepturilor fundamentale, subliniind interdependența dintre libertățile individuale și binele comun. Adoptarea Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale din 1966 a marcat un moment definitoriu, indicând că demnitatea umană nu se limitează doar la libertățile civile, ci include și condițiile necesare unei vieți decente.

De asemenea globalizarea, cu toate beneficiile sale de interconectare și cooperare internațională, aduce însă și provocări semnificative. Eroziunea suveranității naționale și inegalitățile economice accentuate pun presiune asupra statelor de a găsi un echilibru între responsabilitățile internaționale și protecția drepturilor cetățenilor. În fața acestor provocări, rolul dreptului public devine important, asigurând un cadru legal în care drepturile fundamentale sunt definite, protejate și promovate.

Instanțele internaționale, precum Curtea Europeană a Drepturilor Omului, contribuie semnificativ la dezvoltarea jurisprudenței și la adaptarea legislațiilor naționale, subliniind că respectarea drepturilor fundamentale este o obligație comună a comunității internaționale. Prin parteneriate și colaborări internaționale, statele pot să-și întărească angajamentele și să răspundă provocărilor emergente, asigurând astfel un cadru de respect și protecție a drepturilor fundamentale.

Protecția drepturilor omului rămâne o responsabilitate colectivă, care necesită nu doar angajamente locale, ci și o cooperare internațională strânsă. Fie că este vorba despre migrarea forțată, schimbările climatice sau avansul tehnologic, abordarea acestor probleme dintr-o perspectivă globală este esențială pentru asigurarea unei societăți juste și echitabile, în care demnitatea fiecărei ființe umane este respectată și

promovată. Aceste provocări contemporane necesită nu doar soluții legislative, ci și o implicare activă a cetățenilor, societății civile și instituțiilor internaționale pentru a garanta un viitor în care drepturile fundamentale sunt nu doar recunoscute, ci și efectiv protejate pentru toți.

BIBLIOGRAFIE:

1. DUVERGER M., Constitutions et documents politiques, troisieme edition, Presses Universitaires de France, Paris, 1964, p.311.

2. Giorgio del Vechio, La Declaration des droits de l'homme et du citoyen dans la révolution française, Ed. Nagard, deuxiéme édition, 1979, p. 5.

3. BAKER J.H., An Introduction to English Legal History, Oxford University Press, 2007; Universitatea Harvard p.304-305, Magna Carta: Text and Commentary.

4. AMAR Akhil Reed, America's Constitution: A Biography, Random House, 2005; Universitatea Stanford p.407-408, The U.S. Constitution and Bill of Rights.

5. GLENDON Mary Ann, A World Made New: Eleanor Roosevelt and the Universal Declaration of Human Rights, Random House, 2001, p. 278-279; Organizația Națiunilor Unite, Universal Declaration of Human Rights.

6. Globalizarea. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Globalizare [Accesat: 23.08.2024]

7. Efectele globalizării. Disponibil: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/ 2007-01/8Isac%20Claudia%20.pdf [Accesat: 23.08.2024]

8. Provocările societale ale globalizării și educației în condițiile digitalizării lumii moderne. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/134-142_6.pdf [Accesat: 23.08.2024]

9. Dreptul public în domeniul dreptului civil și al jurisdicțiilor de drept comun. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Drept_public [Accesat: 23.08.2024]

10. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Curtea_European%C4%83_a_Drepturilor_Omului [Accesat: 23.08.2024]

11. Drepturile omului. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Drepturile omului [Accesat: 23.08.2024]

12. Jurisprudență, CEDO. Disponibil: http://ier.gov.ro/traduceri/drepturile-omului/jurisprudenta-cedo/ [Accesat: 23.08.2024]